

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: 5.

Očekávané výstupy

Komunikační a slohová výchova

- ČJL -5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
 - ČJL -5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
 - ČJL -5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
 - ČJL -5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
 - ČJL -5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
 - ČJL -5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
 - ČJL -5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti
- *Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření*
- ČJL-5-1-07 p *v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči*
- ČJL-5-1-09 p *popíše jednoduché předměty, činnosti a děje*
Opisuje a přepisuje jednoduché texty
Píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
Píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
Ovládá hůlkové písmo
Tvoří otázky a odpovídá na ně
- ČJL-5-1-10 p *vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích*

Jazyková výchova

- ČJL -5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
 - ČJL -5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov, využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
 - ČJL -5-2-05 vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
 - ČJL -5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
 - ČJL -5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
 - ČJL -5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu
- *Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření*
- ČJL-5-2-03 p *pozná podstatná jména a slovesa*
- ČJL-5-2-06 p *dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího*

Literární výchova

- ČJL -5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností , tvoří vlastní literární text na dané téma
 - ČJL -5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
 - ČJL -5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy
- *Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření*
- ČJL-5-3-02 p *dramatizuje jednoduchý příběh*
Vypraví děj shlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek
Čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy
Určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti
- ČJL-5-3-04 p *rozlišuje prózu a verše*
Rozlišuje pohádkové prostředí od reálného
Ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu

Dílčí výstupy

Komunikační a slohová výchova

- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk
- ověřuje fakta pomocí otázek nebo podle dostupných informací
- volně reprodukuje text a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vytvoří zkrácený zápis textu
- posuzuje úplnost či neúplnost zadání
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, dokáže zanechat písemný vzkaz nebo vzkaz na záznamníku
- užívá vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči
- zapojuje se do diskuse, umí ji řídit, zná základní zásady komunikace a pravidla dialogu
- dokáže rozpoznat manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, pauzy a tempo své řeči podle situace
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně jí užívá
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry /zpráva, oznámení, příspěvek do časopisu, pozvánku/
- sestaví osnovu popisu nebo vyprávění a na jejím základě i mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti, zachovává linii příběhu
- samostatně připraví a s pomocí textu přednese referát přiměřený věku

Jazyková výchova

- porovnává význam slov, rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- ve slově rozlišuje kořen, část předponovou, příponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov v textu
- určuje rod, číslo, pád a vzor u podstatných jmen
- podstatná jména podle vzorů skloňuje, umí správně napsat jejich koncovky
- určí druhy přídavných jmen
- správně napíše koncovky přídavných jmen měkkých a tvrdých
- dokáže časovat sloveso ve všech časech v oznamovacím způsobu
- u sloves určí osobu, číslo, čas a způsob
- pozná zvrtné sloveso
- rozlišuje jednoduché a složené slovesné tvary

- vyhledává základní skladební dvojici
- označí pojem přičestí minulé, užívá shodu přísudku s podmětem
- rozlišuje podmět holý, rozvitý a několikanásobný
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, dokáže změnit větu jednoduchou na souvětí
- vhodně užívá spojovacích výrazů
- píše správně bě-bje, vě-vje, mě-mně, pě
- píše správně i-y po obojetných souhláskách a seznamuje se s pravopisem běžně užívaných cizích slov

Literární výchova

- čte přiměřeně rychle a plynule, intonačně správně, s prvky uměleckého přednesu
- vyjadřuje své dojmy z četby, divadla, filmu, dokáže je zaznamenat
- reprodukuje volně text podle svých schopností,
- dokáže utvořit vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje umělecký a neumělecký text
- používá elementární literární pojmy – verš, rým, přirovnání, zosobnění
- výrazně přednáší vybrané texty

Učivo

Čtení - praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné a plynulé, znalost orientačních prvků v textu) věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)

Naslouchání – praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem), věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)

Mluvený projev - základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), vyjadřování závislé na komunikační situaci, základní komunikační pravidla, komunikační žánry – vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě obrazového materiálu, mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)

Písemný projev - žánry písemného projevu: dopis, popis, inzerát, jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník) vypravování

Zvuková stránka jazyka – modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)

Slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma

Tvarosloví – slovní druhy, tvary slov

Skladba – věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice

Pravopis – lexikální, základy morfologického pravopisu (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých) a syntaktického (shoda přísudku s holým podmětem)

Poslech literárních textů

Zážitkové čtení a naslouchání

Základní literární pojmy – literární druhy a žánry: verš, rým, přirovnání

Tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod

Průřezová témata

MKV – Lidské vztahy

Lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy.

MDV – Receptivní činnosti - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá, identifikace zjednodušených mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě).

MDV – Receptivní činnosti - stavba mediálních sdělení

Principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost), příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající).

MDV – Receptivní činnosti- vnímání autora mediálních sdělení

Prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu.

MDV - Receptivní činnosti – Fungování a vliv médií ve společnosti – Organizace a postavení médií ve společnosti, faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování, způsoby financování médií a jejich dopady, vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy. Role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování, role médií v politickém životě (před volební kampaně a jejich význam), vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti), role médií v politických změnách).

MDV -Produktivní činnosti -Tvorba mediálního sdělení – tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium.

OSV – Sociální rozvoj – komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků, cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání, dovednosti pro verbální i neverbální sdělování (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbální sdělování), specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu – rétorika), dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů), komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.), efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresii a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci.

OSV - Sociální rozvoj – Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednosti navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.), rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny), rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence.

OSV – Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládnutí učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci

Mezipředmětové vztahy

M – slovní úlohy

HV – zhudebnění říkadel, správná intonace, správné dýchání, rytmus, lidová slovesnost

PŘÍŘ – popis zvířete

VL – víceslovné zeměpisné názvy

VV – ilustrace, výtvarné pojetí vyprávění, výtvarné dotváření textu, kulisy k dramatizaci, pomůcky do českého jazyka – domina, pexesa apod.

TV – správné držení těla, kondiční cvičení, tělovýchovné chvílky

PV – kulisy a masky k dramatizaci, příprava jídel podle receptu